

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 29.

Lýsingaprisur fyri pøtillgeir: 30 oyr. á færisðumi,
20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við størri lýsingum fæst
avsláttur í prisinum.

Leygardagin 18. juli 1936.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrifstovuni. Telf. 143.

10. árg.

Hvør ber sigurin heim?

Nazisma - fascisma við oyðing av øllum kulturi - ella socialisma við friði og fullum menniskjarætti fyri øll?

Ímillum einaréði, diktatur, og fólkaréði, demokrati, hevur íggjognum oldir staðið hitt harðasta stríð.

Einaréði við einavaldskongum ella diktatorum hevur í stórum máti gjøgnum allar oldur verið roynt — tað er einki nýtt í søguni. Fólkaréði hevur harafturimót sjáldan fyri ikki at siga ongatið vunnit sær fulla rúmd. Onkur kann væl siga, at hetta ikki er rætt, tí áðrenn verðaldarkriggið og aftaná vóru flestu lond í Europa stýrd eftir demokratistis princippi.

Hetta er á pappírnum rætt. Men hann, ið hevur gáað eftir tilgonguni, hevur verið varigur við, at hetta fólkaréði hevur av sonnum einans staðið á pappírnum, tí í tí veruliga livinum hava einstaklingar, peningamatadorarnir, privatkapitalistarnir, trustarnir, handils-, og rustnings-trustarnir verið teir, ið hava sagt, hvar ið skápið skuldi standa, — og teirra vilji hevur aldri verið fólksins vilji. Teirra leið hevur aldri verið til fólksins sanna frama og gagn.

Men hóast demokratið so státt aldri hevur vunnit sær hina fullu virkisrúmd, men verið skert og kriplað av teim stóru, veldugu peningakreftunum, so hugsa vit, at einhvør ólitadur soguskrivari kann viðganga og ásanna, at tað kortini hevur víst seg at roynst væl betri ein sjálvt hitt besta einaréði, annaðhvørt tað hevur verið umboðað av einum einavaldskonga ella diktatori.

Eyðkenni fyri flestu einavaldsharrarnar hevur verið og verður ein sjúklig stremban eftir at gera seg sjálvan og land sitt viðgittin

við kriggsins og stríðsins so kallaðu »sigursgæmme«.

Fyri hesa sjúkligu stremban hevur fólkið, arbeidarin, sleipmaðurin, hin meinigi maðurin, blott, svøltað — og aftur og aftur upplivað egna og landsins búsgang við svølti og svárustu armóð.

Demokratið og einavaldsréðið berjast í hesum døgum harðari enn á nokrum sinni áður.

Mussolini og Hitler eru oddamennir fyri einavaldsréðinum. Teir berjast snúnir og samvitskuleyst. Einki vápn, einki demagogi víkja teir av veginum fyri. Hóast teir meir enn nakar einavaldsharri eru bundnir av peningamonnum, hjúkla teir fyri fólkinum — ja, Hitler hevur ikki aftrað seg við at líkið sær navn við av socialismu.

Teirra demagogiski og uppsosandi krigsgalskapur hevur sigrað til fullnar í teirra londum, og við teirra sigri er nú kyndur hin fyri einavaldsréðið eyðkend kriggsorska, ið nú hevur etið seg so langt inn um allan heiminn, at eingin veit seg vissan og tryggan fyri, at ikki ein verri helvitiseldur flammur yvir jørðina enn tann, sum í 1914 varð kyndur av stórjunkturum og rustningstrustunum.

Ímóti Hitler og Mussolini berjist demokratið, fólkaréðis-hugsjónin, umboðað av socialistunum, hvørs hovuðmál er bannan av øllum kriggi.

Hvor ið fer at bera sigurin heim: Nazisman—fascisman við kríggi og oyðing av allari civilisation ella socialisman við friði og lívsrætti fyri øll menniskju uttan mun til rasur og fólksløg, er dult í dag.

Men hjá hvørjum arbeidara, hvørjum fiskimanni, hvørjum friðarvini er eittans eitt at gera, tað er av øllum alvi, av øllum huga at taka lut í stríðnum fyri, at socialismen má sigra, so hitt einasta sanna fólkaréði kann koma í hásetið.

Danzig.

Efter den Maade, hvorpaa Senatspræsident Greiser forlod Mødesalen i Geneve, er der ikke ret meget, der kan forundres, naar det gælder Danzig-Nazister.

Men denne Begrundelse, hvormed den nazistiske Politipræsident i Danzig har forbudt det konservative Blad »Danziger Nationale Zeitung«, er dog af en saadan Art, at den virker forbloffende.

Politipræsidenten anfører som Begrundelse for Forbudet mod Bladet, at det bevidst og forsættelig har forsøgt at skade Tysklands og dets ledende Mænds Anseelse, og at det har rettet fortsatte Angreb paa det Parti, der støtter Danzig-Regeringen.

Nu er det altsaa kommet saa vidt i Danzig, at officielt angives Kritik mod Nazister i Tyskland og det nazistiske Parti i Danzig som Grund for et Forbud mod et Blad.

Dermed er Pressefriheden, som er garanteret i Danzigs Forfatning, gjort endnu mere illusorisk, end Tilfældet har været. Og det var dog galt nok.

Det kan ikke være andet, end at Spørgsmaalet rejser sig, om der efter dette er ret meget mere tilbage af Friheden i Danzig. Diktaturmetoderne indføres i et stadig hurtigere Tempo, og efterhaanden fastslaaes det ogsaa aabenlyst, at i Danzig er det kun Nazist-Partiet, der har Ret til at eksistere.

For de kommende fem Maaneder er baade det ovennævnte Blad, det socialdemokratiske »Danziger Volksstimme« og andre Oppositionsorganer forbudt. Dette er faktisk Diktatur. Og ved den ugenerte Begrundelse, der nu gives fra nazistisk Side, maa disse Diktaturmetoder yderligere virke som Sprængstof i Forholdet mellem Danzig og Folkeforbundets Højkommissær.

Færingerne - Hr. Stauning og Hr. Patursson.

Undertegnede læste forleden i »Fyns Stiftstidende«, eller gamle Tante, som dette konservative Blad i al Almindelighed kaldes mellem Arbejdere herne, at Patursson i »Tingakrossen« havde skrevet en Artikel, der gik ud paa, at Færingerne skulde give hinanden Haandslag paa at forklare Stauning, at Færingerne

— Patursson? — ønskede at råde paa Færoerne. Undskyld, men det var vel saadan Herren selv mente det? Men det er jo ganske unødvendigt at forklare Stauning dette. Thi den Grammo-fonplade har Stauning lært udenad for flere Aar siden. Men min gode Hr. Patursson, et er at ville og et andet at kunne styre Føroyaland til hele det færøske Samfundes bedste.

Erfaringerne, jeg har fra mit Ophold i Deres skønne Fødeland, har ikke givet mig Forstaaelsen af, at De ved, hvad der tjener Færoerne bedst, og ud fra de givne Eksempler er De og Deres Parti ikke kompetent til at overtage Selvstyre. Jeg mener rent ud sagt, at en Mand som den, der fornægtede sin Næste med Hensyn til Jordreformen, der jo gik ud paa at kultivere Jorden, d. v. s. at Fattigmanden skulde have samme Ret til at dyrke den som De og Deres Ligemænd, ikke kan tale Folkets Sag.

Hvem var det, der paa et Møde i Tveraa i 1934 blandt andet nævnte, at saadan noget Skidt som billig-dansk Oksekød og Margarine skulde Færingene føle sig for god til at spise. Var dette ikke en Haan mod Byens fattige, ja mod Samfundet i sin Helhed, idet den arbejdende Befolkning var mere end sulten? Jo, det var en god Selvstyremand! Rørte ikke en Haand for at komme sine nødstedte Landsmænd til Hjælp! Hvornaar mon han har gjort det?

Og sidst, men ikke mindst: Var det ikke ogsaa Patursson, der stemte imod den Tanke, jeg frestode, og som Socialdemokraterne støttede i Lagtinget, nemlig at hjælpe fattige færøske Børn til at rejse til Danmark.

Disse Eksempler viser, at den jævne Mand og Kvinde med mig vil fordømme den egoistiske Politik, Patursson og hans Parti har ført i mange, ja alt for mange Aar. Det sidste Lagtingsvalg var jo en Forsmag derpaa.

Nej, Kammerater, Kvinde som Mand, i kender kun en Vej, der fører mod lysere Tider for den næste Generation. Det sker kun ved en Socialisering af Landet Værdier. I ved, at I kun kan gøre eders Pligt overfor Fødelandet og eders Klassefæller, naar I kræver eders Ret til de Værdier, som I selv skaber ved eders Hænders Gerning.

Jeg gad dog vidst, hvordan Patursson vilde tænke sig at styre Færoerne uden den Hjælp, som — mere end haardt tiltænkt — kommer fra Danmark. Nej, Patursson, jeg ved, at fik De

Styret, saa var Slaveaaget Arbejderen vist. Men det sker aldrig. Thi endnu lyder Arbejdernes Kampsang Verden over, mere nu end nogen Sinde for.

Rejs jer, fordømte her paa Jorden, engang skal Verden blive vor, den dovyne Snylter skal forjages — o. s. v.

Men Hr. Patursson ved, at denne Tone gavner ikke hans egne Interesser, derfor spiller han nu op til Dans med de nationale Toner som Lokkemad.

Men sig mig, Godtfolk, hvad har Hitler og Mussolini haft ud af deres Nationalisering af Folket? Intet! Odelæggelse af Værdier og Menneskeliv er Resultatet! Til dette har Arbejdsmasserne været brugt eller rettere sagt misbrugt, — for at d'Herrers Forfængelighed og Magtbegær kunde blive tilfreds-stillet.

Hvad er en Nation værd uden Brød og personlig Frihed? — Intet! Nej, det Færøerne trænger mest til, er Mænd med klare Hjerner, der har Viljen og Evnen til at arbejde hen imod det eneste retfærdige her paa Jorden til Gavn for hvert eneste Menneske i Samfundet.

Socialisering af Jordens og Arbejdets Værdier!

Med soc. Hilsen.

O. M. Schultz,
Næsly, Odense.

Tíðindi úr Íslandi.

»Ekstrabladet« í Keypmanna-havn hevur skrivað eina ilgerðargrein um tvey íslendsku figgarviðurskiptini, sum bláðið sigur at vera so ring, at búsgangur stendur fyrri. Hetta afturhalds-bláð ilgrunar um, at Staunings ferð til Íslands millum annað skal hava til orindi at forhandla um eitt stórt svenskt-danskt lán til Ísland fyrri at bjarga landinum.

Í Íslandi eru menn sintir um hesa spilligrein. Ríkisstýrið í Íslandi hevur vírt fyrri danska ríkisstýrinum kært seg yvir »Ekstrabladet« og biðið um, at kannað verður eftir uppruninum til ta røngu frásøgnina. Bæði forsetisráðharrin og figgjaráráðharrin í Íslandi avnøta í hvössum orðum »Ekstrabladet« uppástandir. Tað eru soleiðis ongar samráðingar um nakað svenskt—danskt lán, og orindi Staunings hava einki at gera við Íslands figgjarviðurskipti.